

Paddenstoelen in beeldentuin van Gees

■ Uniek zijn de mannelijke en vrouwelijke ginkgo in het bos

De actieve Plantenwerkgroep van IVN-afdeling Hoogeveen inventariseert in voorjaar en zomer wilde planten rond Hoogeveen. Tegen de herfst gaat de werkgroep over tot de inventarisatie van paddenstoelen.

HERO MOORLAG

In de nazomer was ik met mijn vrouw en dochter in de beeldentuin bij Gees. De nieuwe eigenaren Esther en Erik Dokter openden de tuin in april onder de naam Big Art & Garden. In de hal met schitterende beelden, beeldjes en schilderijen trof ik hen en vroeg: „Ik zou wel eens willen weten welke paddenstoelen er in jullie bos groeien.” Erik werd enthousiast en zei: „Kom in de herfst maar met de werkgroep en stuur me een lijst van paddenstoelen.” Dat gebeurde op 15 oktober met een groep van elf personen, waaronder mycoloog Bernard de Vries en collega mycoloog Annelies Jansen. Bea Gorter maakte een Excel-lijst met alle 49 gevonden soorten.

Hovenier Sebastiaan leidde ons de beeldentuin in. Direct in het begin vonden we twee vormen van de bundelridderzwam, de donkere en de lichte vorm. Het is een sl-soort. Sl staat voor *sensu lato*, hetgeen betekent ‘in bredere zin’. De soort be-

Slechts één keer eerder zag ik een vrouwelijke ginkgo met vruchten

hoort bij de groep bundelridderzwammen, waartoe nog vier andere soorten behoren.

Zo’n groep van elf paddenstoelenzoekers verplaatst zich teregend langzaam langs eikenwallen en bosjes. Steeds zoeken elf paar ogen nauwkeurig de bodem af om de kleinste paddenstoeltjes te vinden. Zo vonden we de gewone fopzwam, een grote groep bundelmycena’s, een biefstukzwam in de holte van een eik en prachtige exemplaren van het elfenschermpje. In de loop van de jaren zijn namen van paddenstoelen door voortschrijdend inzicht nogal eens veranderd. Dé paddenstoelenkenner van Hoogeveen, Bernard de Vries, gaf daarom steeds de juiste naam van een gevonden soort. Wat te denken van namen als scherpe

Vrouwelijke ginkgo met vruchten. FOTO'S HERO MOORLAG

kamrussula, orangerode stropharia, groezelige satijnzwam, zemelig donsvoetje, tengere beukentaailing en bleke franjehoed.

Het gros van de groep vergeet deze Nederlandse namen snel weer. Elke paddenstoel heeft een internationale wetenschappelijke naam, door beroepsmycologen gebruikt. Het elfenschermpje heet wetenschappelijk *Mycena pura*, de gewone fopzwam *Laccaria laccata*.

Los van de groep maakte ik een

uitstapje naar het bos om te zoeken naar de ginkgo’s die ik bij het vorige bezoek had gevonden. Het is Ginkgo biloba, een boom die als enige ginkgo-soort uit de IJstijden is gekomen. Een levend fossiel, een overlever. In Japan is deze boom heilig en heet Japanse Notenboom of Tempelboom. De ginkgo is tweehuizig, er zijn mannelijke en vrouwelijke bomen.

Het bijzondere in het bos van de beeldentuin is, dat er een vrouwelijke ginkgo naast een mannelijke

Steeds zoeken elf paar ogen nauwkeurig de bodem af

staat. Zo kan de vrouwelijke boom gemakkelijk door de mannelijke boom worden bestoven. Dat heeft succes, want de vrouwelijke boom hangt vol met vruchten, die een beetje op abrikozen lijken. Het zijn pruimpjes aan lange stelen.

Slechts één keer eerder heb ik een vrouwelijke ginkgo met vruchten gezien. Dat was jaren geleden in Arnhem bij een museum. Het zal je vreemd voorkomen dat Ginkgo biloba is ingedeeld bij de naaldbomen. De bladeren hebben een aparte nervatuur. Wellicht is daarnaar gekeken bij de indeling. Er zijn trouwens meer naaldbomen of -struiken met bessen, zoals de taxus en de jeneverbes.

Op internet kun je een keur aan flesjes met druppels en drankjes bestellen met een extract uit de bladeren van ginkgo. Medicijnen van ginkgo verbeteren de concentratie en het geheugen en kunnen zo het proces van Alzheimer vertragen. Ze geven ook een betere doorbloeding van handen en voeten. In het bos vonden we nog enkele prachtige roodgerande houtzwammen en kastanjebolsters zonder stekels van de dwergkastanje. Een bijzondere mid-

Elfenschermpjes.

Groep bundelmycena's.

Roodgerande houtzwam.

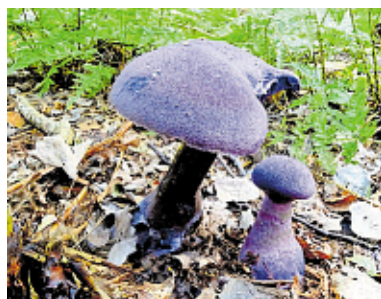
Kleurrijke natuur in een herfst vol prachtige paddenstoelen

JOOP VERBURG

De natuur is zo kleurrijk dat het je af en toe overwelddigt. Een ijsvogel die als felblauwe flits langs vliegt geeft veel mensen een blijde schok.

Kevers met bijna lichtgevende glanzende kleuren in rood, geel, groen en blauw, zelfs bij soorten die onder de grond of in mest leven. Er is een wesp die in al zijn glans en kleurrijkdom regenbooggoudwesp als naam heeft gekregen. Zelfs nachtvlinders hebben vaak verrassend felle kleuren. Dan praat ik nog niet eens over de duistere diepzee waar de laatste tijd ontdekkingen gedaan worden van talloze nieuwe soorten in verrassende kleuren en vormen.

Het leuke is dat je de vraag waarom dat zo is, eigenlijk niet goed kunt

Violette gordijnzwam

beantwoorden. Bij vogels kun je er nog iets bij voorstellen, maar bij paddenstoelen? Toch zie ik in deze uitgesproken paddenstoelentijd ook in die geheimzinnige wereld de allermooiste kleuren. Dat is niet alleen zo bij zeldzame soorten. Wanneer je nu het beukenbos ingaat is de

Narcisridderzwam.

kans groot dat je paarse paddenstoeltjes vindt, met een kleur die overeenkomt met de kleuren van rode kool. Niet gek dus dat deze amethystzwam in de volksmond rodekoolzwam heet.

Een van de meest opvallende paddenstoelen is de vliegenzwam, rood

Koningsmantel. FOTO'S JOOP VERBURG

met witte stippen. Onmiskenbaar en ook voor kinderen de bekendste paddenstoel.

Wat wonderlijk toch dat er uit een schimmeldradennetwerk onder de grond, nadat er voedingsstoffen zijn uitgewisseld met bomen en struiken, een vruchtlichaam kan groeien

met zulke herkenbare kenmerken. Het is een wondere wereld met geheimzinnige namen als elfenschermpje, heksenschermpje en kabouterwasplaat en zo veel meer.

Mooiste

De mooiste paddenstoelen van de laatste tijd waren voor mij de koningsmantels in het Faliëbergbos, zo genoemd omdat de purperen kleur overeenkomt met de staatsiekleiding van koningen.

De narcisridderzwam op de begraafplaats in Zuidwolde is in alle delen kanariegeel.

Tot slot mijn favoriet, gevonden in een bosje ten noorden van Zuidwolde, de violette gordijnzwam. Zeker 25 centimeter groot en violetter kan het niet. Ga er op uit en zoek en geniet van de kleuren in de natuur.